

ЩЕ ТІЛЬКИ 31 ДЕНЬ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

І чужому навчається,
В своєму не цурається...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA UKRAINIAN DAILY

Редкація: Адріанополь
"Svoboda", 81-85 Grand St.
Jersey City, N. J. 07308
HENDERSON 4-6587
HENDERSON 4-6587
HENDERSON 5-5749
— Тел. з Нью-Йорку: —
RARELY 7-4188
HENDERSON 7-5857

РІК LXXI. Ч. 100. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК. СЕРЕДА, 27-го ТРАВНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 27, 1964 No. 100. VOL. LXXI.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗДА ДОРУЧИВ ВІРДЖІНІ ВІДКРИТИ ПУБЛІЧНІ ШКОЛИ

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА 25-го травня вирішив, що повіт князя Едварда в стейті Вірджинія не згідно із законом закрив публічні школи в 1959-му році, не хочучи до них допустити негритянських дітей. Всі 9 суддів Найвищого Суду погодилися в тому, що Конституція не дозволяє на те, щоб публічні школи в одному повіті були закриті, а в інших повітах того самого стейту відкриті, тому з початку найближчого шкільного року треба урухомих школи в повіті князя Едварда. 17-го травня цього року минуло 10 років від того часу, коли Найвищий Суд вирішив був, що сегрегація в школах є негідною з Конституцією, і тому треба її зліквідувати. Коли на той час на те, щоб публічні школи в повіті князя Едварда мали бути спільними для білих і кольорових учнів, тоді білі вирішили закрити всі публічні школи, а для своїх дітей відкрити приватні школи, які були субсидіювані публічними фондами. Так тривало 5 років, тепер цей стан треба змінити, і від осені цього року в публічних школах навчатимуться негритянські діти.

Не є відомо, чи біле населення пішло своїх дітей до цих шкіл, можливо, що воно буде їх навчати в приватних школах. Суддя Г'юго Л. Блек відчитав опінію суду в цій справі і одночасно заявив, що треба в південних стейтах припинити об'єднання шкіл, бо вже давно минув той час, який був призначений Найвищим Судом в 1955-му році, щоб об'єднання шкіл відбувалося в „поміркованому темпі“. Справу шкіл в повіті князя Едварда віддали до Окружного Суду з резолюцією, щоб її, якнайшвидше з успіхом розв'язати. Одночасно підкреслено, що адміністраційна влада не сміє давати фондів на втримання „приватних“ шкіл, які довго не є відкриті публічні школи. Біле населення сподівається, що після відкриття публічних шкіл для негритянських дітей, білі діти зможуть і надалі навчатися в приватних школах, дістаючи допомогу на оплату за навчання з публічних фондів. Ця справа ще не є вирішена, коли б білі батьки знали, що їхні діти зможуть навчатися в приватних школах, то вони радо помиряться б із рішенням Найвищого Суду.

СПОРТОВИЙ ЗДВИГ ЛІГИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НА СОЮЗІВЦІ ПРОЙШОВ З ВЕЛИКИМ УСПІХОМ

Група почесних гостей на „бенкеті переможців“ спортивного здвигу Ліги Української Молоді, який відбувся в кінці минулого тижня на „Союзі“. Стоять зліва: Янон Силік — редактор „Українського Тижневика“, Микол Купорос — головний радий УНСОюзу, Носип Лисогір — головний редактор УНСОюзу, Ярослав Пронько — англійський редактор „Народної Волі“, Едвард Попель — головний касир УНСОюзу, Василь Гуссар — головний радий УНСОюзу, Михайло Скрабук — головний контролер УНСОюзу і Андрій Джула — головний радий УНСОюзу.

Союзівка, Кергонксон (В.С.) В дилх 22, 23 і 24 травня, при щирій виповненій гостями і змаганнями вакаційної о-селі УНСОюзу, відбулися змагання Спортивного Здвигу Ліги Української Молоді Північної Америки. Переможці дружини та індивідуальні першуні-учасники одержали на „бенкеті переможців“ чаші і трофеї Українського Народного Союзу з рук його головного представника Йосипа Лисогора.

В кошикових змаганнях, якими проводив Євген Клим, взяло участь десять дружин. В групі чоловіків вишляла переможцем дружина Торонта, яка у фінальній грі перемогла 44:31 п'ятку з Ембридж. Па. Серед кошикарів юнаків вибилося на перше місце молодша дружина з Ембридж. Па. яка перемогла Рочестер 60:28, а опісля виграла фінал вислідом 39:25 з дружиною з Трой, Н.І.

Закінчення на стор. 3-й

Дуглес Кейтер став дорадником Президента і має „думати про післязавтра“

Вашингтон. — Минулого тижня почав працювати в Білому Домі новий дорадник президента Джансона — Дуглес Кейтер. Він має планувати на довшу мету внутрішню й закордонну політику Президента, або, як сам він сказав, має „думати про післязавтра“. Кейтер працював журналістом в журналі „Ді Ріпорт“, де був редактором внутрішньо-політичних справ. Вже 10 років знав теперішнього президента Джансона, якого подивляв. Пресовий секретар Білого Дому Джордж Рі-ді заявив при номінації Кейтера, що він „буде трохи працювати в ділянці закордонної політики“. Його урядовий титул є такий — „Окремий дорадник Президента“, і тому він може давати поради Президенту в різних справах. Кейтер пізнав Джансона в 1954-му році, коли він став провідником демократичної більшості в Сенаті. Він подивляв від того часу його працю, а тепер працюватиме для нього як окремий дорадник. Дехто гадає, що він буде для президента Джансона такою інтелектуальною, яким для покійного Кеннеді був Артур М. Шлезінгер. Кейтер має 40 років, він є автором 3-ох книг і був вже професором у Веслейському університеті в Міддлтауні, Коннектикат.

У Вінніпегу відбувся здвиг українців-ветеранів

Вінніпег, Канада. — 3 індивідуальні Союзу Українських Канадійських Ветеранів тут відбувся 16-20 травня перший здвиг ветеранів-українців в історії Канади. Понад 500 учасників у колонах маршували вулицями міста до пам'ятника Поляглим Воїнам, а потім до пам'ятника Тарасові Шевченкові, де були складені вінки. Після церемонії біля пам'ятника Шевченкові ветерани відіхали до 141 Відділу свого Союзу. Там відбулося урочисте посвячення прапора Жіночого Відділу СУКВ і вінка, що його віддав ветеран української і канадійської армії Іван Якимів до Нормандії, щоб там покласти біля пам'ятника поляглим канадійським воїнам. Вкінці відбулася ділова конференція Союзу Українських Канадійських Ветеранів.

АРАБИ СТРИВОЖЕНІ ВІЗИТОЮ ПРЕМ'ЄРА ІЗРАЇЛЮ У ВАШИНГТОНІ

Вашингтон. — Амбасадори 13-ох арабських держав зголосилися в минулий понеділок 25 травня ц. р. до державного секретаря Діна Раска і висловили йому своє стурбовання з приводу приїзду до Вашингтону в найближчому тижні ізраїльського прем'єра Леві Ешколя. Вони не сказали нічого, що подобалося на якусь „пересторогу“ на адресу З'єднаних Держав, але висловили острах, що ізраїльський прем'єр буде намагатися знищити американсько-арабські взаємини, щоб дотати війну руку для ізраїльської агресії на Середньому Сході. Крім цього, арабські представники висловили острах, щоб розмови ізраїльського прем'єра з президентом Джансоном і іншими членами американського Уряду не довели до отримання згоди, від Америки на доставу Ізраїлю наймодернішої зброї. Державний секретар Раск відповів арабським дипломатам, що Америка свідома середньосхідної проблематики і матиме на увазі застереження арабського світу та у своїй політиці на Середньому Сході матиме передусім на увазі збереження та миру і спокою. З арабського боку приїзду на тій аудієнції у Раска були амбасадори Об'єднаної Арабської Республіки, Судану, Лівії, Тунісії, Алжиру, Марокко, Іраку, Йорданії, Лівану і Кувейту та шарже д'аффер Ємену, Сауді Аравії і Сирії. Ініціатором того колективного виступу арабських держав був амбасадор Об'єднаної Арабської Республіки Мостафа Камель, який був речником всіх інших арабських дипломатів. Аудієнція тривала 22 хвилини. Головною причиною стривоження арабів був факт, що це вперше прем'єр Ізраїлю приїждив до ЗДА офіційно, запрошений, президентом ЗДА. Хоча в 1961 році приїздив до Вашингтону тодішній ізраїльський прем'єр Давід Бен-Гуріон і був прийнятий президентом Кеннеді, проте ця візита офіційно називалася „приватною“. Президенти Джансон запросив був Леві Ешколя в січні цього року через директора Корпусу Мирної Співпраці Шрайєра, коли той їдв на Середній Схід під час тамтешніх відвідин Папи Павла VI. Шрайєр одночасно запросив був іорданського короля Хусейна. Леві Ешколь приїде до Вашингтону в найближчий вівторок на дводенні наради з президентом Джансоном і іншими членами Уряду.

Айзенгавер про республіканського кандидата на президента

Нью Йорк. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер надрукував статтю в щоденнику „Нью Йорк Геральд Трибюн“, в якій в загальному накреслив силуетку того політика, що має бути цього року республіканським кандидатом на президента. Він нікого не назвав по імені, тільки говорив загально про прикмети республіканського кандидата, але із заяви колишнього президента виходить, що сенатор з Арізоні Беррі Голдвотер не відповідає тим вимогам, які ставити до республіканського кандидата Айзенгавер з тим, щоб не поменшувати феде-ральної влади; щоб здійснювати рівні права для всіх громадян. Він наже, що впродовж 8-ох років республіканської влади у Вашингтоні зроблено більше для охорони громадянських прав, як під час попередніх 100 років. Конгрес прийняв в 1957 і 1960-му роках перші закони про охорону громадянських прав від расових відходів, це значить від раси Громадянської Війни. Айзенгавер хотів би, щоб республіканці дивилися на те, що об'єднують їхні претензії, а не на те, проти чого вони виступають. Айзенгавер з про-ти скрайне правої програми, яку об'єднує сенатор Голдвотер. Колишній президент Айзенгавер з тим, щоб не поменшувати феде-ральної влади; щоб здійснювати рівні права для всіх громадян.

Українці з Аргентини приїдуть до Вашингтону на відкриття пам'ятника Шевченкові

Буенос Айрес. — Українська Центральна Репрезентація в Аргентині видала звернення до нашого громадянства у тій країні, закликаючи взяти якнайбільшу участь у Шевченківських Днях у Вашингтоні, 26-28 червня. Хто не зможе оплатити коштів поїздки відразу, УІР уможливить таким громадянам сплачувати повну суму місячними ратами. Учасники матимуть також нагоду відвідати Світову Виставку в Нью Йорку. Всі зацікавлені мають якнайшорше зголоситися по інформації та для полегдження формальностей до Української Кооперативи „Відродження“, вул. Маса 150 і Адміністрації Централі Т-ва „Просвіта“, вул. Солер 5039 в Буенос Айресі. Перші зголошення вже надійшли.

СТИПЕНДІЯТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА АКАДЕМІЧНИЙ РІК 1964/65

Союзівка, Кергонксон, Н.І. П'ять студентів-українців одержали стипендії Українського Народного Союзу на академічний рік 1964-65 в сумі: одна стипендія — \$1,000, дві стипендії по \$500 і дві по \$350. Стипендію в сумі \$1,000 одержала Марія Орися ПАШАК з Ірвінгтона, стипендію по \$500 кожну одержали Христиня М. ПОПАДИНЕЦЬ з Монреаля, Канада, і Катерина Марія ЛЕЩИШИН з Бофало, а стипендію по \$350 кожну одержали Олег С. ЛЕВИЦЬКИЙ з Мінеаполісу та Леся Зинівія ПІСЕЦЬКА з Балтимору. Стипендії ці приділила окрема Стипендійна Комісія УНС, в складі: професор Роман Смал-Стоцький, президент Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка — голова; проф. Олександр Архивович, президент Української Вільної Академії Наук у ЗДА, і д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСОюзу — заступники голови; Богдан Футей, президент Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) — секретар, та Анна Герман, заступниця голови, представники УНС, д-р Володимир Галан, голова Головної Контрольної Комісії УНС, головний радий УНС Микол Купорос і Богдан Мельник і редактор „Свободи“ Антін Драган — члени. Ця Комісія, створена згідно з постановою 25-ої конвенції УНСОюзу, що відбулася в Нью Йорку в 1962 році та згідно з директивою Головного Уряду УНС, винесеною під час річних нарад в травні 1963-го року, відбула свої перші наради в середині 20-го травня ц.р., під час чого річних нарад Головного Уряду УНС. В нарадах не міг взяти участі заступник голови Комісії проф. Ол. Архивович, який про перебіг та вислід нарад був поінформований телефоном і з ними погодився, а секретаря Комісії проф. Б. Футей репрезентував на цих нарадах голова Контрольної Комісії СУСТА Миколаслав Пришляк. Комісія, ухвалюючи рішення, насамперед встановила ряд принципів, за якими щорічні стипендії УНСОюзу будуть приділювані. До цих принципів, між іншими, належать:

1. Кожний кандидат на стипендію УНСОюзу повинен бути його членом; 2. Першештво в приділюванні стипендій матимуть студенти-слависти із спеціальним угледженням укр. історії, студенти політичних наук і журналістики із спеціальним угледженням совєтознавства, та студенти права і педагогічних наук. Далі, у приділюванні стипендій береться під увагу в першу чергу успіхи студента в науці та зв'язувані з цими успіхами налі, далі — матеріальні потреби студента і в великій мірі активність студентів в молодіжній чи студентській організації його чи її власного вибору, як і взагалі їх громадську активність. Під кутом цих принципів Стипендійна Комісія розглянула всіх 39 зголошень на стипендію. Деякі з цих зголошень були вилічені, бо неспіли після означеного рішення, ще інші були вилічені в другому читанні, бо не відповідали встановленим вимогам. До останнього розгляду залишилося 12 зголошень, з яких п'ять одобрено. Наділені стипендіями УНСОюзу студенти відповідали всім встановленим вимогам, до яких належить вимога, що висока школа, в якій кандидат на стипендію студіює, повинна бути акредитована. Стипендійна Комісія приділює стипендії та рекомендує запропонований нею приділ Головному Уряду УНС, за яким застережене право критиці кошти студій або зв'язаних зі студіями видатків і будуть переслані безпосередньо до кас університетів тих студентів, які ці стипендії одержали.

Франція виступила в Раді Безпекі ООН проти Америки і Британії

Об'єднані Нації. — В дальшому ході дебат в Раді Безпекі Об'єднаних Націй над скаргу Камбоджі проти Південного В'єтнаму і ЗДА за нібито порушення її суверенної території, французький амбасадор Роже Седу зажадав „засудження тих, що провинилися“ та винесення ухвали, щоб винуватці „повернули відповідальність і заплатили відшкодування“. Хоч французький речник говорив тільки про Південний В'єтнам, але з тону його промови видно було, що він їде по лінії скарги Камбоджі, яка звертається також і проти ЗДА. Роже Седу промовчав американську пропозицію, щоб визначити кордон між Південним В'єтнамом і Камбоджею та встановити строгий контроль над кордоном, як також поминав мовчанкою оскарження Південного В'єтнаму, що Камбоджа служить за прибіжжям для комуністичних партизанів, що перевозять агресію проти Південного В'єтнаму, та що Камбоджа постачає комуністичним терористам вибухових матеріалів. Коли на Раді Безпекі промовляв представник Південного В'єтнаму, його амбасадор у Лондоні Ву Ван Мав, представники Совєтів і Польщі вийшли з зали. Названий представник Південного В'єтнаму назвав Миколом Федоренка „цирковим мистцем“, який живився фразеологією, що перекриває гідності Ради Безпекі.

ЗДА підтримують прем'єра Ляосу в справі нової міжнародної конференції

Віснція. — Невтральний прем'єр Ляосу Суванна Фума заявив, що він може погодитися на пропозицію Совєтського Союзу і Комуністичного Китаю, щоб скликати нову міжнародну конференцію 14-ох держав, сигнатарів Женевського договору з 1962 року про неподільність, непорушність і невтручання в внутрішні справи держав, які комуністичне військо погодиться на перемир'я і заверне на позиції, що їх займали перед 10-ма днями, поки воно розпочало свою нову наступальну. ЗДА приєдналася до цього становища. Комітатори сумніваються, чи комуністичні поглядати звернуть територію, що її зайняли в своїй новій агресії. У Віснції має відбутися нарада 10-х не-комуністичних країн, які брали участь у згаданій Женевській конференції з 1962 року. З-посеред комуністів учасниками тієї конференції були Комуністичний Китай, Північний В'єтнам, Совєтський Союз і Польща. Британія погоджується з ЗДА, зате Індія і Франція підтримують становище Совєтського Союзу і Комуністичного Китаю.

У СВІТІ

● Передостня німецька фільмова алка Марлен Дітріх, яка після приходу Гітлера до влади переїхала до Америки і тут дала громадянство, мавчати тепер вже понад 60 років все ще виступає у фільмах та в со-лю-концертах. В минулому тижні приїхала до Москви. На першому її концерті було півтори тисячі слухачів. Москвини захоплено одспівували її ліричні пісеньки, співали по-німецьки, французьки й англійськи.

● Американський амбасадор у Південному В'єтнамі, Генрі Кебот Ладж, після довгих протестів погодився, щоб його спеціально охоронювали проти можливого атентату з боку комуністів. Але він часто мандрує пішки по вулицях Сайгону, тільки носить в кишені пістолет. Ладж був високим старшиною в американській армії. Американська амбасда у Сайгоні об'єднана в кільчастім дротом і дільно бережена американською військовою поліцією.

● Папа Павло VI прийняв на приватній аудієнції сенатора Едварда Кеннеді, молодшого брата трагічно загинувшого Президента. Це була перша аудієнція у Папи брата-католика, в родині Кеннеді від часу вбивства Джона Ф. Кеннеді. Папа висловив своє співчуття до руки Едварда Кеннеді.

Марія Орися ПАШАК,

дочка Василя й Софії Пашаків, замішаних в Ірвінгтоні. Н. Дж. народилася у Фрайбургу в Німеччині. Член 371-го Відділу УНС в Ньюарку. Студентка університету Юрія Вашингтона у Вашингтоні. Д. К., на першому році. Студіює політичні науки і мови. Є членом СУМА. ТУСМ та очолює Українську Студентську Громаду у Вашингтоні. Має високі оцінки в науці та найкращі рекомендації. Одержала стипендію УНС в сумі \$1,000.

Христиня Марія ПОПАДИНЕЦЬ,

дочка Дмитра і Марії Попадинців, замішаних в Монреалі, Канада, народилася в Тернополі, Україна. Член 434-го Відділу УНСОюзу в Монреалі, член Пласту і „Обнови“. Відбула студії в католицькому університеті в Лювені в Бельгії та в Монреальському університеті, здобувши ступінь бакалавра. Зголошена на вищі студії для здобуття ступіня магістра на Колумбійському університеті в Нью Йорку. Предмет студій: слов'янська література й слов'янська історія. Високі оцінки в науці, найкращі рекомендації. Одержала стипендію УНС в сумі \$500.

Катерина Марія ЛЕЩИШИН,

дочка Степана і Марії Лещинських, замішаних в Бофалі, Н. І. де й народилася. Член 304-го Відділу УНС. Член СУМА, співає в хорі „Боян“. Зголошена до колегії Ваєсар, щоб студіювати історію й педагогічні науки. Високі оцінки в науці, найкращі рекомендації. Одержала стипендію УНС в сумі \$500.

Леся Зинівія ПІСЕЦЬКА,

дочка Данила і бл. п. Олени Писецьких з Балтимору, Мериленд, народилася в Кауфбурзі в Німеччині. Член 320-го Відділу УНС. Пласту. Студентського Клубу, церковного хору. Зголошена до мерилендської колегії Нотр Дем. Предмет студій: історія, педагогічні науки. Високі оцінки в науці, найкращі рекомендації. Одержала стипендію УНС в сумі \$350.

В АМЕРИЦІ

● Товариство Часовинних Кореспондентів в Білому Домі на своєму річному прийнятті подарувало президенту Джансону пару ручнозроблених срібних острівів. Це Товариство відзначало 50-річчя свого існування, і вшанувало єдиного члена - основника, Дейвіда Лоренса, який укладав статут в 1914-му році.

Пані Ліндон Б. Джансон віддала деякі місцевості в стейті Кентакі і здобула собі прихильність населення. Щоденник „Лейнсінгтон Геральд“ надрукував у зв'язку з цим передовий статтю, в якій хвалили першодіда за її виступи між населенням і дотенно пише, що президент Джансон не повинен шукати собі нікого на кандидата на місце - президента, бо його список повинен бути такий: „ЛБДЖ плюс ЛБДЖ“.

● Крайове Виховне Товариство стверджує, що в найближчому шкільному році в цій країні бракуватиме коло 118,000 учителів. На початку нового шкільного року треба буде 248,000 нових учителів, а закінчатимуть студії в червні цього року 174,000 кандидатів. Та з них тільки коло 130,000 підуть працювати по своїм фаху. В дієній нестача вчителів не є такою „екзотичною“, як в деяких стейтах і є за багатьох, а деякі їх немає підготовкою.

● Фільмова Корпорація Ембасі має 100,000 дол. Видання Дж. П. Путнем і Сини та Фосет Ворлд Лабери по 30,000 дол., а журнал Мекфолд 50,000 дол. на літературну нагороду за повість, яку вони мали б спершу надрукувати в журналі, у формі книжки, а пізніше ще й фільмувати. Шалений автор має би дістати найбільшу в світі літературну нагороду в сумі 210,000 дол. Рукописи чи машинописи надсилають треба між 1-им і 31-им липня 1965 року, а проголошення журі буде при кінці 1965-го року.

СВОБОДА SVOBODA

UKRAINSKYI SHODENNIK UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1943

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1103 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. — В Джерсі Сіті \$5.00; на три місяці \$4.00. — Для членів У. Н. А. закордонно: — На рік \$14.00; на пів року \$7.00. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Союзом, членом і жінкою — 65 центів місячно. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.60. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Наш синедріон

У старовинному Єрусалимі синедріон був найвищою судовою установою, що мала останнє слово в усіх спірних проблемах. Таким синедріоном в Українському Народному Союзі між його конвенцій, які відбуваються у чотирирічних відступках часу, є Головний Уряд, що відбуває свої наради кожного року. Цьогорічні наради відбулися впродовж тижня на Союзівці, і кожний, хто брав у них участь чи мав нагоду їй прислуховуватись, міг прийти до висновку, що це справді союзний синедріон, який має останнє слово в багатьох справах, зв'язаних з існуванням, діяльністю і розвитком найстаршого і найбільшого української установи у вітчизняному світі, що нею є Український Народний Союз.

Важко річних нарад Головного Уряду УНСОЮзу є в першу чергу звіти головних ексекютивних урядовців, що з законними і статутними опікунами організації: головною передсідкою, заступником і заступницею головної передсідки, головному секретарю і головному касиру, які полагоджують всі нечисленні справи, виконуючи постанови і ухвали конвенцій та річних нарад Головного Уряду, плянуючи і переводячи всі звичайні і спеціальні акції для розвитку установи. Контрольна Комісія бодяй раз на рік перевіряє діловодство і складає свій звіт і разом з Головним Ексекютивним Комітетом становить його головну раду, як під час наради, так і впродовж своєї 4-річної каденції.

Над звітами членів Головного Ексекютивного Комітету, приготування ними планової активності і бюджетом на черговий рік зосереджуються, як заздалека, дебати під час річних нарад Головного Уряду. Очевидно, що головні контролери і головні радні такою, як свого боку видивають різні пропозиції, часто зв'язані з тереном їхньої діяльності, з тією самою метою: що ширше розгорнати працю та приспівувати й збільшувати ріст і розвиток Союзу.

На цьогорічні наради Головний Уряд УНСОЮзу прийшов з одним із найбільших і найбільш імпресивних реєстрів своїх досягнень в усіх трьох головних ділянках своєї діяльності: організаційній, господарській та культурно-видавничій. Не зважаючи на нормальні прояви апатії не тільки в нашому українському житті в ЗДА і Канаді, але й серед суспільності цих країн, не зважаючи на всі віддані-повторювані пророчтва, що нам уже нікуди йти і що перед нами вже тільки доступне нинішня і запевд, УНСОЮЗ, доказує цілком протилежне: впродовж одного тільки року він все ж потрапив придбати для себе й тим самим для української громади взагалі понад 4.400 нових членів. У той же час майно УНСОЮзу дрібні переступило мільйонну межу збільшившись із \$26 788-984.58 до \$28 289.641.401 в той же час УНСОЮЗ виплатив майже мільйон доларів "живого забезпечення", себто всіляких грошових зворотів і дивіденд, не згадуючи вже про точне виконання забезпечених зобов'язань після смерті своїх членів. Характеристикою культурно-видавничих досягнень УНСОЮзу в минулому році може послужити публікація першого тому монументальної англійською Енциклопедії Українознавства. Це — тільки найголовніший фрагмент, до яких долучається безліч інших досягнень, а за ними — творчий труд тисяч виданих працівників. Це — досягнення, що ними не багато інших установ можуть похвалитися. Це рівночасно найбільш переконливий доказ нашої вітальності та наших дальших можливостей.

Головний Уряд УНСОЮзу, цей наш синедріон, прийняв усі факти до відома, як самозрозумілі, і головну свою увагу звер-

нув на те, чого ще не зроблено або що ще треба і можна зробити. На це він і синедріон. Очевидно, що ми всі тільки люди, отже не тільки від людських недомогань, але сумарно такі наради за повних 70 років існування УНСОЮзу завжди були і є новим стимулом до дальшої праці, новим межовим каменем невпинного розвитку цієї справжньої української твердині за морем.

40 років тому в Парижі

25-го травня 1926-го року згинув на вулиці Парижу з рук Соломона Шварцбарта, колишнього добровільця червоної армії, Голова Директорії і Головний Отаман Військ УНР Симон Петлюра. Це вбивство перейшло до історії, як один із політичних атентатів, які були звернені проти людини, як символ певної ідеї — щоб убити ідею, але, замість тієї наміченої мети, тільки скріпили ідею, осясавши вбитого авреолом мучеництва. Симон Петлюра це за свого життя здобув собі славу того активного борця за державну самостійність України, який став фанатиком української армії і був принципіалістом державної суверенності України. А що комуністична Росія перейняла в цілості та як її поширила імперіалістичну політику царської Росії і у відношенні до України змінила тільки номенклатуру, термінологію та методику, залишивши неперушимий той самий принцип "єдиної невіддільної", то з іменем Симона Петлюри була і є нерозривно зв'язана політична програма — розбиття російської імперії на національні держави.

Так було в героїчних і водночас трагічних часах, коли життя воїнів і старшин Армії УНР, ізольованої від Заходу і не призначеної Заходом, ставала розпачливий спротив організованому на російській півночі, озброєним й висланим на південь України червоним ордам, так само було тоді, коли С. Петлюра був тільки сірим політичним емігрантом, і так є по нинішній день, у 40-річчя з дня його смерті. Міжнародна конвенція в 1926-му році була, може, навіть сприятливіша для української визвольної справи, як тепер: це в свіжій пам'яті була революція і визвольна війна в Україні, у Польщі саме прийшов до влади Йосиф Пілсудський, з іменем якого дехто зв'язував можливість воскресення концепції польської — українського союзу на антіросійській базі, живими були це поважні кадри української політичної і військової еміграції. Все це спонукало Москву до того, щоб людину, яка нібито метилася за жидівські кривди, наслати проти лідера українського самостійництва, колишнього голови держави із жидівськими міністрами в уряді, соціал-демократів, гуманіста, перекладача "Свєтлі" Чірікова й автора славетного наказу ч. 131 з 26-го серпня 1919-го року проти будь-яких погромницьких виступів.

Сьогодні ніби нема сприятливої конвенції для української визвольної справи, а все ж вона має такі аспекти, що їх не мала 46 років і 40 років тому: свідоу українську націю і міжнародне заперечення колоніалізму в будь-якій формі. Тому нема ніякого підставу для звєрілі і будь-яких дефіцитних концепцій та теорій, що відхилялися б від священного політичного заповіту С. Петлюри.

Організатори вбивства Петлюри так само не осунули свої мети, як не осунули її, коли 23-го травня 1938-го року наслали прокуратора, щоб убити в Роттердамі Євгена Коновальця, коли 12-го жовтня 1957-го року наслали агента-терориста, щоб вбити у Мюнхені Лева Ребета і 15-го жовтня 1959 року, щоб вбити там же Степана Бандеру. Вєі ці атентати не мали ніякого політичного наслідку, як тільки скріплення української державницької ідеї та агрутування довкола неї всіх здорових елементів нації.

УКРАЇНСКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(ДО 150-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

(8)

В. Мішковський

„АКАДЕМІЧНА“ ПУБЛІКАЦІЯ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ СТОРІЧЧЯ СМЕРТІ ШЕВЧЕНКА

Совєтські шевченківці знаходяться у виключно пасивному положенні, маючи в своєму розпорядженні невичерпні скарби документальних рукописних і друкованих джерел для своїх дослідів. Тому до кожного видання їх праць, яке претендує на наукове значення, ставимо вимогу новизни і точності використаних або публікованих матеріалів.

Навіть при побіжному перегляді ювілейної книжки про смерть і похорон Шевченка, складеної Дмитром Красицьким і Катериною Шевченко, впадає в очі, що в ній дуже мало нового. Докладніше зіставлення її з уже відомими аналогічними виданнями легко приводить нас до двох публікацій, з яких широко користувалися упорядники нової книжки. По-перше, це — адана же в 1950 році книжка Т. Г. Шевченка в документах і матеріалах, де було надруковано 24 документи, що торкалися перевезення труни, похорону і спорудження могили. Друга книжка — це видана Державним Музеєм Шевченка „Біографія Т. Г. Шевченка за спогадами сучасників“ (Київ, 1958), де розділ „Смерть і похорон“ займає сторінки 319-359.

Нова публікація Д. Красицького і К. Шевченко складається з трьох розділів: 1) документи, 2) статті, промови і

спогади, 3) матеріали поліційного розслідування. Нелогічність такого розподілу конкретного матеріалу видно вже з того, що один з документів у справі опису Шевченкового майна надруковано першим у третьому розділі, а два інші у той самій справі, органічно з ним зв'язані, пошлани до першого розділу. До документів без будь-яких підстав причислено „Історію болезни Тараса Шевченка“, складену в наш час у Чернівецькому Медичному Інституті на підставі виключно літературних даних, тих саме спогадів, що друкуються у другому розділі.

В книзі не подано ніякого наукового апарату: нема передмови, що з'ясувала б принципи відбору матеріалів, нема ні формального, ні реального коментаря, якого вимагає публікація архівних документів. В коротенькому вступному слові від упорядників сказано лише, що деякі матеріали публікуються вперше, але ніде не сказано, які саме та з яких архівних справ узяті опубліковані документи; зазначено лише місце їх сучасного перебування (Дім-Музей Шевченка в Києві). Слідство, яке провадили адміністраційні органи влади з липня 1861 року до березня 1863-го, у вступному слові неправильно названо „судебним дослідженням“, справа обмежилася командированням жандармського полковника на місце похорону Шевченка і збиранням відомостей про діяльність Грицька Честаховського та про настрої селян через місцеву адміністрацію.

На ціліх книжці Д. Красицького і К. Шевченко взагалі лежить печать неточності, неуважності, непродуктивності, поспіху, ніби упорядники за всяку ціну хотіли дати будь-яке видання до сторіччя смерті поета, не маючи на увазі ніякої солідної публікації нових матеріалів.

За точними копіями, що перебувають в Музеї-Архіві УВАН (Української Вільної Академії Наук у ЗДА), ми можемо встановити, що більшість документів, опублікованих у книзі, знаходяться в справі секретної частини канцелярії Київського воєнного, Подільського і Волинського генерал-губернатора, 1861 р., № 136, що має заголовок: „По донесенню

Улас Самчук.

ДЕВ'ЯТИЙ ВАЛ РУСИФІКАЦІЇ

Правдоподібно, за останнє десятиліття у нас більше написано і сказано про цю моторошну справу, аніж за минулі триста років, відколи цей Дамоклів меч завис над життям українського народу. Правдоподібно також, що для цього існують поважні підстави...

Протягом усіх тих минулих століть хвиля за хвилею заливало українську землю настирливим бажанням північного й сусіда звирати з уст нашого народу його органічну мову і замінити її сурогоматом, наближеним до мови завойовника. Відома мова мужиків і базарних перекупок, „жюжос на речі великого російського зика“, мало зникнуло, або інакше — злилася з мовою колись Пушкіна, а тепер Леніна, не для чого іншого, як тільки для того, щоб зберегти єдність і невіддільність колись імперії Романових, а тепер СССР.

Витрачено багато енергії, зіпсовано багато крові, але справи не подолали. А в двадцятих роках нашого століття все те коштовне підприємство мало-мало не скінчилося фіяском: мова не тільки не бажала поступати своїм місцем лозикові, але почала вимагати від себе належного місця від тих, кого саме це слово кидало в білу гарячку. Не допоміг навіть постигшеський погром.

Здається, однак, всю ту справу змінила остання війна. І не слід цьому дивуватися. Імперія північного ведмедя ніколи ще у своїй історії не осягала таких розмірів і такого значення в міжнародній політиці, як у нашій ділі. Розуміється, що це мало щось значити... І Нікіті Хрущову судилося це лавище очолити. З вразно варварськими поривами він почав демонструвати свою стихійну могутність, маючи на увазі ряд справді актуальних питань господарського, політичного значення, назовні і всередині, а в тому числі також і це задане вічно провокує питання української мови. Питання, що його традиційна імператорська політика намагалася позбавити ігноранцією, нові вожді Кремлю вирішили позбутися хірургічною операцією — вирвати, як виривають болочий зуб.

Процедура звичайна: партійний з'їзд виносить постанову про злиття націй в одну „совєтську“ націю, і справа вирішена. Українська мова поза законом, видана на розтерзання, засуджена на небуття. Вєі сили імперії — армія, поліція, бюрократи проти неї. Від краю до краю пішла нова, потужна, можливо найбільша в історії, хвиля безкомпромісної русифікації. У школі, в приватному житті, у пресі, навіть у колоспах... Можливо, дев'ятий вал цієї смертоносної затиї.

Але все так і тут депо залишається, незрозумілим. По-перше, чи воля партії (читай: Хрущова) справді як така всемогутня? Наприклад, у питаннях кукурудзи, цільних земель, прохачування, Об'єднаних Націй, Берліну і навіть Альбанії — воля Хрущова виявилася рішуче неспроможною. Нікіті постанови, нікіті потрясання п'ястком, нікіте грокування черевиком не дали результатів.

А до того всього, коли перейти від зоології, від шовінізму Москви, наприклад, до історії, до природи і до правди — видно буде відразу, що і українська мова, як і всі інші мови світу, це не тільки слова, а також зміст, також душа, також характер, також тисячолітня побудова духа і тіла... Українська нація виростала і виростає не перехресті доріг історії з дуже твердим, второпаним ґрунтом, по якому пройшли готи, гунни, монголи і по якому, ось уже століттями, з наполегливою настирливістю грасує безоглядний сваволя нашого „старшого брата“. Однак мова тієї нації пережила навали, зберегла свою динамічну вітальність і творить далі клопоти завойовницьким амбіціям сусідів.

Розуміється, існує така застаріла й наскрізь примітивна теорія, що, мовляв, для забезпечення державної єдності необхідне злиття мов і культур, які ту державу виповнюють. Але ця теорія не врятувала від розвалу ні однієї з тих імперій, які її практикували. Австрія розпалася після століть германізації, Ірландія відірвалася від Англії з англійською мовою, як і всі інші колоніальні володіння цієї могутньої нації. Натомість Швайцарія, із своїми трьома різнорідними мовами, творила й творить найтісніший союз, дармащо затиснена між трьох сусідів з тими самими мовами. Одномовні імперії в наш час неіснують, а денационалізація — хвороба; денационалізовані комплекси найнебезпечніші складники держави, бо у наш час рішальними передумовами єдності є політична свідомість і господарський інтерес. Політичну свідомість народи легко дають собі раду із своїми проблемами мови і культури, але насильно денационалізовані — ніколи.

Трагедія царської Росії в її стихійній, кабалістичній непереможності до мови своїх сусідів, споріднених культурно і кровно. Це й було Ахілєсово п'ятю колишньої Польщі, це є найслабшим місцем теперішньої Росії. Зоологічний шовінізм зводив і зводитиме до нуля всі розумні рішення цих справ, веде до боротьби за фікції, до самознищення і розвалу.

Совєтський Союз має ще ту фатально слабу сторінку, що він у своїй політиці застосовує, замість діла, лєности і логіки, облуду. Ставка на так званий союз республік, формально „суверенних“, а на ділі виразно провокативно колоніальних. Подібні трюки, як і кожні трюки, остаточно лішаються трюками, але ніколи політикою. І чи допоможе русифікація, яких би розмірів вона не була, там, де потрібно розуму і чесної гри.

Русифікація України, що набрала за останні роки такого настирливого і нетерпеливого виразу, вказує виразно, що для цього Москва має великі, поважні, турботливі причини. Стало бо ясно, що ніяка Україна — русифікована чи „українізована“ — не буде „братньою“ в союзі республік, як довго вона не буде рівноправною. Не на словах, а на формою, не на папері, а в усій своїй суті. І її господарство, її культура, її мислення і її свідомість вима-

Роман Рахманіні

ПОДВИГ УКРАЇНСЬКИХ МАТЕРІВ

У місяці травні з звичай у західному світі відзначати День Матері. Привітаннями, подарунками, побажаннями діти — малі й дорослі — намагаються висловити своє розуміння заслуг матерів: у вираженні їх та виховуванні на повноцінних людей, громадян своєї країни і вірних слуг Церкви. За дедалі більше проникливим комерціалізмом і з рекламою в нашому індустріальному світі цей добрий звичай хоч-не-хоч перетворюється в церемоніал, за яким часто не видно живих людей і не відчувається живих почуттів.

Коли це День Матері не відзначувано в Україні, а жіноча праця не варту була — в оцінці суспільства — зламаною шелья, великий син української матері, І. Франко вклав в уста знепреного героя своєї ліричної драми такі прощальні слова, адресовані до матері:

Не дала ти мені царівної краси,
Не дала мені сили, щоб стіни
валити,
Не дала мені роду почесного.

Ти пустила мене сиротою у світ,
Та дала же мені три недолі в наділ,
Три недолі важкі, невідступні...

Що одна неділя, то серце м'яке,
То співачке серце вразливе,
На красу, на добро податливе.

А що друга неділя — то хлопський рід,
То погордливий рід, замурований світ,
То затрошений хліб, безсильний гріб.

А що третя неділя — то горда душа,
Що нікого не впустило до свого нутра,
Моя запертий огонь сама в собі згора. (1896).

Іван Франко не був запальним волюнтаристом, не вважав себе за ніщєанську „надлюдину“. Він знав, що тільки той, хто вмєє смирятися і плакати, хто спроможний відчувати радість і біль, хто знає сумніви й палке пражнення боротьби — „тільки той цілий чоловік“! Тому на поетичний лад показує зневіру тодішнього українця, пригнобленого спадщиною поневоленого народу. Бо страшно то були часи для українського народу: 1890-ті роки під Австрією та Росією.

Завдяки таким дічам, як Іван Франко, багато змінилося в нас на краще з того часу. Шоправда, українські матері дали приволоди на світ не лише талановитих, „часних і

тали й вимагають завжди одного і того самого: рівноправності. А цього не можуть зрозуміти там, де намагаються виривати долю то надмірно нещасливого простору на планеті.

Модерний час вимагає дійсного співробітництва між народами, а іноді також союзів, але той самий модерний час почав бути неправдивим на блєф і трюки. Він вимагає правди, діла і політики. І хто знає, чи і цей дев'ятий вал русифікації не спричинить ще більшого гону „союзних“ народів до відокремлення та незалежності.

прекрасних“ дітей, але також пересічних і не надто щасливих у достосуванні свого життя до вимог сучасності. Однак маємо сьогодні дуже багато високоосвічених українців, які можуть займати і займають високі державні, церковні та відповідальні громадські пости. Хоч родової аристократії в нас немає, ніхто з нас не плаче, а вже лєдвє чи є такі, для яких просте походження (селянське, робітничє або інтелігентське) було б перешкодою чи „недолою“. Буквально в цілому вітчизняному світі українці живуть краще та користуються більшою пошаною, ніж колись їхні матері та батьки.

Та не вся тут заслуга наших письменників, науковців, політиків, економістів, полководців чи керівників церковного життя. Щоб виростити о-той численний прошарок українських національно-культурних сил, треба було багатолітніх зусиль саме тих осіб, що зветься: українські матері. Їхнє число — лєгїон. Їхній вклад у розвиток українського національного організму буквально безприкладний. Може саме тому, що це негероїчний подвиг, того вкладу часто не помічається або приписується фразами комерціалізованих „святкувань“.

А треба глянути на цей подвиг не з високим вічеви трибуни, але стати думкою — немов Іван Франко — на самому ділі української суспільної кїтловини. Переважна більшість з нас вийшла із селянського роду — „хлопського“ (за висловом Франка), „кріпацького“ (за висловом Шевченка). Були часи, коли найважливішим завданням української матері було взагалі зберегти при житті українську дитину на території, що відзначалася сумною славою найбільшої смертності дітей у всій Європі. Що ж тоді говорити про вирощування „сильних“, які вмєли б „валити стіни“...

А далі, це були наші матері, які спрацюваною рукою показували нам перші літери в українському букварі або в старенькій ілюстрованій Біблії — св. Писмї. Вони нас у школу і в церкву повели, щоб з нас вийшли люди, схожі на „образ і подобє Боже“. І наш патріотизм не прийшов у нашу душу лише з писань ідеологів.

Пригадайте тільки одну з картин свого дитинства: як наші матері провадили нас за руку, маленьких, на могилки полеглях зовк українських армій і, під вухо останнього салюту сурми, шепотом читали нам напис на безрзовому хресті:

Спїть, хлопцї, спїть!
Про долю-волю тїло спїть!
Про долю-волю вітчизну!
Чи можуть бути кращі сини...

Звідси походить наш український гарт, який ми гордімося перед чужоземцями та завдяки якому тисячі українців зійшли з українського шляху. Інколи той шлях ішов через тюрми й концтабори Польщі, Румунії, Угорщини, Росії та Німеччини, а не тільки через школи і майстерні. Та всюди супроводили нас материнські очі: закурєні а-

бо засклені нещирєною сльозою. З того шляху багато з нас не повернулось назад; і годї материнські вгледі очі дивилися довгим поглядом у простір — поглядом, який не вимагав для себе нічого, тільки: це раз побачити свого сина — свою дочку. Бо не знати, чи той син „з вітром у перегонї йде“ чи може „на споринах край дорogi коня пасє“, або вже „на Христових живинах“.

Чис перо відтворить почуття українських матерів, їхній труд, їхній негероїчний подвиг — в Україні та на емігрантських або каторжних етапах, що зветься: новочасна історія українського народу. Хто спроможний сплатити їм той невідплатний борг життя? Адже навіть найбільший нуждар мусить сказати, згадуючи свою матір: „Спасибі тобі за те, що дала мені життя, бо що є в світі краще за життя!“

Іван Франко допоміг нам частково сплатувати той борг, показав нам це своїми словами й ділами: „Як син українського селянина, що викормився чорним селянським хлібом, працюю твердим селянським рук, почуваю себе до обов'язку панцювати цілого життя відробити ці шельяги, що їх видала селянська рука на те, щоб я міг видряпатися на висоту, де видно світло, де пахне воля, де існують вселюдські ідеали“.

Пригадаючи ці слова великого сина української матері, скажіть своїм матерям, що ви справді розумієте й цїните їхній подвиг, завдяки якому ви стали повноцінними людьми і українцями. Запевніть їх, що ви віддячите їм такою ж невинною працею для українського народу, яку вони вклали у ваш фізичний і духовний розвиток. Не відкладайте цього слова. Скажіть їм це сьогодні, коли їхні серця спрагнені ширшого слова від нас. Слова про те, що „на дні наших спогадів у найглибшій глибині серця горить вогонь“ розуміння і відчуженості до матері за те, чим ви є сьогодні. Не будьте „торого душою“ (за висловом Франка), що „нікого не впустило до свого нутра“ і, немов „запертий вогонь, сама в собі згора“.

Бо тільки таким чином частково сплатили оті невидимі шельяги материнських почуттів, страждань і трудів, які зможливали нам вийти на висоту, звідки видно світло знання і обрї вічного життя рівних серед рівних.

Слова великого Івана Франка дозволили мені висловити — за багатьох українських синів і дочок — ширє слово розуміння невідданого, героїчного подвигу їхніх матерів. Радість із-за виконаного обов'язку притмєрюється глибоким смутком: я не встиг сказати це ширє слово своїй рідній Матері.

БАТЬКІ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською нацією і національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб заповісти їй кращу будучність, а нашої громаді у вітчизняному світі нового свідомого члена!

флігель-ад'ютанта ки. Лобанова-Ростовського о сущєствую-щем будто в г. Канєве и м. Корсуне заговоре против помещиков“. Проте лєгко встановити, що, маючи під руками оригіналі документів, упорядники книжки задовольнилися передруком їх з названого вище видання архівних документів 1950 р. Упорядники цього останнього поробили деякі скорочення, що на той час уважалося за потрібне зробити. До видання 1961 року ці саме документи перейшли з точнісінько такими ж скороченнями, заміненими крапками, часто в квадратних дужках, як це зроблено і в переддруку. Шило з мішан вилізати при публікації листа київського генерал-губернатора з 28 липня 1861 р. (ст. 128-130). де йде мова про необхідні заходи, щоб серед селян не поширювалися твори Шевченка. Після цього в збірнику документів 1950 р. (ст. 287), як і в збірнику 1961-го, стоять крапки. Трохи далі на тих же сторінках знову говориться про заборону „распространения сочинений Шевченки“, після чого в обох збірниках вже нема ніяких крапок. Ми маємо змогу встановити, що в тому і другому випадках в зазначеному документі стояло: „сочинений Шевченки и Кулеши“. Ця операція з викресленням загадки про Куліша тим більше невинуватна і незрозуміла, що в тому самому документі в обох публікаціях за десятком рядків вище першої цитати сказано, що Честаховський займався „распространением между простоародом сочинений Шевченки и Кулеши“ (ст. 296, вид. 1950 р. і 129 ст. — вид. 1961 р.). „Небдальність“ упорядників збірника 1950 р., які не викреслили імені Куліша в одному місці, а в другому не замінили його крапками, наочно доводить, що упорядники вид. 1961 р. не мали ні часу, ні охоти порпатися в архівних справах. Ще на одному документі ясно видно, що його простісінько передруковано з видання 1950 р. Це рапорт з 5 серпня 1861 р. про арешт селянина Галабурди. Там, де наводяться слова цього селянина: „... поздорво, Боже, Батька Тараса, він нам дав свободу и“ — далі стоять крапки під рядками дана примітка: „Одно слово написано неразборчиво“ (ст. 146). У збірнику 1950 р. зроблено так са-

мо, тільки примітка дана українською мовою („нерозбірливо“). Пропущене в обох публікаціях слово в оригіналі читається яєно: „чужеземцї“. Очевидно для публікаторів 1950 р. був неясний лише зміст даного контексту. Якщо б публікатори 1961 р. друкували з оригіналу, а не безкритично з чужого збірника, то мусили б зрозуміти цей текст, б ов попередньому документі, на ст. 143 (цього документу нема в збірнику 1950 р.) слова Галабурди наведено зрозуміліше: „Тарас Шевченко и чужеземцы дали свободу крестьянам“.

Незрозуміння ні змісту, ні характеру документів приводить упорядників книжки до того, що вони при передруку з чужого збірника надають цим документам невідповідного значення. Так, у збірнику 1950 р. під № 208 знаходимо записку поміщика Парчевського князєві Лобанову-Ростовському французькою мово

DNIPRO
698 Sanford Ave.
Newark, N.J.
Tel: 52-2233

Висилася однієї і харчові пакети на Україну через відому фірму "Коміс". Висилкові товари у великому виборі.

Real Estate

BELLMORE NORTH
8 KIM DIM, 2 ланки, 24 ft. віталня, гараж, всі приладдя і вигоди. 3-ох ступеневе отримання, килим, від стін до стін, вел. обгороджена площа, досконале покриття, в досконалому стані. \$24,300.
Наші 5 бюр в Кінді і Лонг Айленд можуть обслужити чесно наше громадянство. Також будують нові дома.

BETTER REALTY
17 S. Franklin Street
Hemstead, L. I., N. Y.
Тел.: 516 IV 9-5800
Стефан КОВАЛЬЧУК
співласник

OZONE PARK
НОВИ 2-РОД. ДОМ
мур., окремі і на півдні, 8 ft. підвал, вел. вікна, лоджия, можна вибачити. Модель: 84 Stal & 101 Ave.
ТІЛЬКИ ОДИН ТИЖДЕНЬ.
Порівняйте \$33,500 вартості. Приєднуйтеся задовго.
Відкрити від 12-5, 7 днів.
VI 3-0063 Bulder III 1-0686

УВАГА ШКОЛІ!
T. Shevchenko

1814 1964

БОРИСНА ПАМ'ЯТКА НА ЗАКІНЧЕННІ ШКІЛЬНОГО РОКУ!
Я виготовив обмежену кількість доброї якості олівці, з портретом Т. Шевченка.
Краска блискуча і жовта, напис у двох мовах, добре сине чорнило. СПЕЦІАЛЬНА ЦІНА ДЛЯ ШКОЛ!
Замовляти: ROMAN IWANYUSKY
2833 Wilkison Avenue • BRONX 61, N.Y. • Tel.: TA 3-3407

ТАКІ ПЕЧАТКИ НА ЛИСТИ!!!
T. Shevchenko

1814 1964

Ukrainian Champion of Liberty

ROMAN IWANYUSKY
2833 Wilkison Avenue • BRONX 61, N.Y. • Tel.: TA 3-3407

CORWIN GUTLEBER AGENCY, INC.
Established 1879

В. КУЗЬМИНСЬКИЙ
ДОМИ — у всіх околицях Нью Йорку
МОРГЕДЖІ — всіх категорій
ИНВЕСТИЦІЇ — в реальності і торговельних об'єктах

На цьому тижні кілька вибраних спеціальних і дешевих пропозицій:

CYPRESS HILLS — 2 род. мур. з 2 краніями і 2 мешканцями по 4 кімнати. Ціна тільки \$17,500.

ASTORIA — 2 род. мур. 5 і 5 кімнат, чини \$150.00 і 5 кім. для власника. Ціна \$30,750.

HIGHLAND PARK — 4 род. мур., пів осіб, ціна тільки \$20,000.

RIDGEWOOD (Brooklyn) — 16 род. мур., мешкання по 4 кімнати, річний чини \$7,560. Ціна тільки \$28,500.

MASPEH — 2 будинки об'єднані на одній парцелі, (45 x 100), 2 род. і 1 родинний, мешкання по 5 і 4 кімнати, оба разом тільки за \$28,000.

WOODSIDE — 21 род. осіб, мешкання 4 1/2, 4 3/4 басейн кімнати, мармурові сходи, дуже доб. стан, рент — \$16,200. Ціна сім разів.

Маємо теж великий вибір домів з різними бизнесами, як різними кількостями добрих домів в Нью Йорку.
Телефонуйте щоденно від 11 ранку до 8 веч.

Corwin Gutleber Agency, Inc.
В. Кузьминський
139-50 HILLSIDE AVENUE JAMAICA 35, N. Y.
Tel.: OL 8-6330 або AX 7-3320
SUBWAY TO SURTHIN BOULEVARD

Перед від'їздом на відкриття Пам'ятника Т. ШЕВЧЕНКОВІ закупіть для себе або подаруйте Приятелям:

Павло Зайцев: ЖИТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Тверда оправа. Ст. 400 \$5.00

ШЛЯХ ВЕЛЕТІН. Літострувана біографічна розповідь про Т. Шевченка. Наталя Лівицька-Холодна \$3.75

Віктор Доманицький: ТАРАС ШЕВЧЕНКО. Синтетично-націологічні студії його життя і творчості. \$2.00

ШЕВЧЕНКОВІ ДУМИ І ПІСНІ. У сторіччя смерті поета. (В україн. і англійській мовах). Тверда оправа. \$1.50

TARAS SHEVCHENKO — Bard of Ukraine by D. Doroshenko \$.50

TARAS SHEVCHENKO — SONG OUT OF DARKNESS. Selected Poems. Translated by Vera Rich \$3.00

TARAS SHEVCHENKO — КОБЗАР. 368 сторін. В твердій оправі. \$2.95

Замовлення і належність слати на адресу: SVOBODA — P. O. Box 346, Jersey City, N. J. 07303

Вісті з Західного Побережжя

Річні Збори УКО Лос Анджелесу.

15-го березня відбулися загальні річні збори Українського Культурного Осередку Лос Анджелесу, на яких обговорено діяльність цієї єдиної центральної української установи міста й околиць та обрано управу на 1964 рік. З відчитів і дискусій було ясно, що Осередок і в минулому році виконав цілий ряд завдань і плянів культурно-освітнього і матеріального характеру, хоч не всі члени уступають управі могли похвалитися своєю активною участю в загальній праці. Тому загальні збори вважали за необхідне підкреслити особливі заслуги в праці тих членів, що протягом року були найактивнішими з управи, а саме: мгр. О. Веселій — голова, О. Муць — касир, Р. Жук та інш. А всі важливі акції, як роковини штучного голоду в Україні, Шевченківської свята та інші, велися шляхом творення комітетів із представників усіх 13-ти церковних і світських організацій на терені Лос Анджелесу. На 1964 рік обрано управу новим способом — підбором кандидатів на список, що було доручено спеціальній комісії на зборах. В такий спосіб укомплектовано нову управу, за яку всі голосували одностайно, і яка подас надію на більшу діяльність Осередку в цьому році. На голову вже четвертий рік обирається мгр. О. Веселій, а до складу управи ще ввійшли: В. Бульчак — 1-ий заст. голови, Б. Гірка — 2-ий заст. голови, П. Вілєцький — рек. секретар, О. Гац — фін. секретар, О. Муць — касир, Р. Жук — господар, В. Гарасименко — член. Культурно-освітнім референтом є кожнотчасний голова Мистецької Секції при УКО, якого самі мистці мають обрати. Контрольна Комісія: В. Сік, А. Вусик, М. Полотнянка, П. Вибірний, В. Шкряба, а крім того почесні й довічні члени, що пожертували свого часу понад 1,000 доларів, на будівельний фонд Українського Дому: Анна Мельник, Микола Новак, Петро Мордус та Ірина Гонсет.

Популярний коментарист.

Найпопулярнішим серед українців (і не тільки серед них) телевізійним коментаристом у Лос Анджелесі є Джордж Потмен. Кожного дня о 6-й год. вечора він має довгий коментар на 11-му каналі телебачення. Особливу увагу він звертає на себе тим, що, не будучи ані заангажований, українцями, ані інформованими ними, він у своїх політичних коментарях виявляє дуже багато знань щодо нашої трагедії і постійно згадує Україну як жертву московської імперіалістичної політики. Громада Лос Анджелесу вирішила послати Дж. Потменові письмово подяку за його програму та за просити його на найближчу велику імпрезу в Народному Домі як почесного гостя-промовця.

Українці Лос Анджелесу до Вашингтону.

Після встановлення дати відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні українці Лос Анджелесу гаряче обговорюють справу масової поїздки наших людей з Західного Побережжя на це велике свято до столиці ЗДА. Уже сьогодні щонайменше двадцять українців остаточно вирішили побувати на великій вчорішній. Деякі з них планують виїхати лише для цієї цілі нові автостейшн-вагони на тиждень — два або, й менше, бо їхати будуть і вночі, наперемінку керуючи ними. Кількість охочих з кожним тижнем збільшується, і якщо так йти далі, то українці Лос Анджелесу, що живуть найдалі від столиці країни, досить чисельно репрезентуватимуть колонію українців із Західного Побережжя на відкритті пам'ятника, бо зачумимо про подібні акції і з інших міст Каліфорнії.

Мистецька виставка В. Баласа.

З рамени Об'єднання Мистців України Америки в Нью Йорку Володимир Баласа влаштував свою першу в Лос Анджелесі мистецьку виставку в дільниці Північного Голівуду від 15 березня до 12 квітня ц. р. Володимир Баласа — відомий майстер декоративного й графічного мистецтва, твори якого знаходяться в музеї ім. Т. Шевченка у Львові та в чисельних приватних колекціях його творчості в Україні, Німеччині, Канаді й Америці. Живе постійно в Каліфорнії. Крім графічних і декоративних творів, на виставці були також мозаїка і малярство. В. Баласа також час від часу служить своїм талантом українській громаді при УКО, графічно оформлюючи програми найважливіших українських імпрез у Каліфорнії.

Українці в американській політиці.

Наслідуючи добрі приклади багатьох українських громад на сході Америки, українці Лос Анджелесу не за баром включаться активніше в американське політичне життя. До одних із найважливіших подій а н. в. висловлення на останніх річних зборах УКО, треба віднести справу необхідного проголошення Українського Дня посадником міста Лос Анджелесу в наступному році, чого досі не досягнуто.

Наукове Товариство ім. Шевченка влаштувало три Наукові Конференції в Нью Йорку

Нью Йорк. — В суботу 23 травня Бібліологічна Комісія НТШ влаштувала в Українському Інституті Америки в Нью Йорку, Наукову Конференцію, присвячену початкам українського друкарства на українських землях. Конференцію вів проф. д-р Василь Лев, який подав історію розвитку друкарства, а саме видання слов'янських друків в середній Європі, в Польщі, видання друкарів Федорова в Москві та Львові та історію розвитку перших друкарів в Україні в 16 і 17 ст. З черги д-р Степан Галамай виголошені доповіді про "Львівського Апостола Івана Федоровича з 1574 р.", подав його опис, мистецьке оформлення та його мовні особливості. На закінчення Конференції д-р О. Соколинський виголошив доповіді про "Історію віднайдених Букварів Івана Федоровича, надрукованих у Львові в 1574 р." Пей Буквар, віднайдений в Римі, знаходиться тепер в Гарвардському університеті. Його опис подав Р. Якобзон в окремій розвідці. Прелетент подав зміст Букваря та його характеристику і зібрану ним літературу про нього. По Конференції д-р Соколинський обговорив влаштувану ним виставку цінних репродукцій та книжок, що дотичили початків друкарства.

В неділю, 24 травня перед полуднем відбулася в рамені Ради Представників Регіональних Комітетів і Комісії Регіональних Дослідів і публікацій НТШ — Наукова Конференція — Панель, на якій доповіли виголошили: проф. д-р Матвій Стахів про "Вагу і значення регіональних збірників", проф. д-р Василь Лев — про "Найближчі часи в регіональних збірниках", проф. Володимир Мацьків — про "Важливі моменти в історії мистецтва і сіл даної околиці", та д-р Р. Миколаєвич про "Значення статистики для тих же збірників". По доповідях розвинулася жива дискусія, на якій видвищено численні дезидерати та подано цікаві думки в справі регіональних збірників. Конференцію проводив проф. Богдан Загайкевич.

Віднайдено схоплену дружину фабриканта військових літаків

Париж. — В суботу досвіта, коли французький мільйонер, президент компанії, що будувала суперсонічні літаки для французького авіаційного флоту, "Міраж IV", 72-літній Марсель Дассоль, вертався авто з своєю дружиною з приватного прийняття, перед їхнім домом наскочили на них два замасковані люди. Вони унехилили названого фабриканта та його шовфера ударом важких пістоль по голові та силоміць витягли 65-річну дружину фабриканта, Мадлен, до іншого авто. Пані Дассоль пручалася і вдарилася одного з напасників, але вони вкинули її до авто. Дассоль задовів до міністра внутрішніх справ Роджера Фрея і в кілька хвилин згодом вся паризька поліція була на ногах, доклав Парижу поставлено поліційні застави, але впродовж двох днів не було слідів напасників. На вулицях Парижу віднайдено особове авто і вантажне авто, що брали участь у схопленні. Обидва ті вози були вкрадені. Два шоденники дістали анонімів зголошення. За одним з них, вимагалось викупу у висоті 2 мільйонів доларів, в другому зголошенні казалося про те, що пані Дассоль буде звільнена, якщо звільнить з'являється генерала Павла Салля, заасудженого тому три роки на досмертну в'язницю за керування революційною роботою проти режиму де Голя. Марсель Дассоль є парламентарним послом і одним з найвидатніших прихильників і підпор режиму президента де Голя з французьких промислових кіл, тому не виключають, що те схоплення мало політичне підложжя. Шойно вночі з неділі на понеділок, поліція звернула увагу на самітні і заступили фарму на передмісті Парижу. Два жандарми вдерлися туди і знайшли пані Дассоль, яку сторожив 28-річний Матіс Котати. Поліція зробила засідку на тій фармі і впродовж найближчих годин арештувала двох братів П'єра і Гастона Дармоні, які туди приїхали. Всі вони мають кримінальну минувшину.

Короткі вісті

● Західно-німецький канцлер Людвіг Ергард заездував свого міністра транспорту Ганса Зеббона, який, будучи урядовцем Судетського Краю, тепер у Чехії, та головною організацією німецьких італьців, висловив нещодавно думку на публічних зборах, що Західні Німеччина повинна домагатися звороту Судетського Краю, що його дістали була від західних альянтів у Мюнхенському договорі 1938 року та втрадили з кінцем останньої війни. Ергард заявив, що німецький уряд рішуче не солідаризується з Зеббоном та що той міністер на власну руку і без порозуміння з урядом висловив такі свої особисті погляди.

● Пані Мохаммед Хеміст, 25-річна вдова по вбитому у м.

Ваканції

CRANES (ЖУРАВЛІ)
KERHONKSON, N. Y.
в. л. ж. Хоркяк і Ясків
Винаймають 2-3 кімн. апартаменти і бонгала з гарячою купальною і повним устаткуванням. Стан з протікаючим потоком, теніс-корт, відбавання, зала для танців і забав, гоїданки, великий ліс з грибами. До Союзівки 10 мін. Інформаті:

YASKIW, 680 Grove Street
Elizabeth, N.J. Tel: EL 5-1891
В Керхонсон Tel: 2149

BUSINESS OPPORTUNITY

НА ПРОДАЖ
ГАЗОЛІНОВА СТАНЦІЯ З БУДИНКОМ
може бути продана сама, або ціла парцеля 30 акрів землі, на якій є каміний дім, 6 люксових кімнат, як рівнок літне бонгало, а також двоповерховий каміний будинок, в якому міститься вартість міричних приладів, що приносить \$100.00 приходу (ренту) місячно. Ця посліди знаходиться 6 миль від тружено, вид 18, на рухливий дорозі Rt. 28, 1500 фт. від резервуарів (Ashokan). Прекрасне положення. Треба оглянути, щоби оцінити, приступна ціна. Продається з причини глибокої старості.

Адреса:
CHARLES SMISHKOFF
Rt. 28 Glenford, N. Y.

ДЕЛКАТЕСЕН І ГРОСЕРІ
Повне влаштування, д. постав. бізнес, оборот \$1,500 до \$1,700 тижнево. Добре положення в I. C. "Air cond.", закрито в неділю, 6 днів в тижні. Доск. купно. Огляньте — оцініть. Тільки \$12,900 на скорій продаж.
Власник AS 5-5039

ХВОРИ НЕ ТРАТЯТЕ НАДІЇ
КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!
Зажайте ще сьогодні
ТАБЛЕТКИ Д-РА МІЛЛЕРА
під назвою
J. MILLER'S TABLETS PURE KIDNEY COMPOUND ± 6, а вже завтра почуватеся ліпше. Якщо не буде задоволені протягом 48 годин, верніть пачку, а гроші будуть Вам сейчас повернені.

Терплячі на недугу шлунка, як квіси жовудка, запір, нестерпні, гази, відбавання, завороти голови, біль у крижах і інші недомогання НЕ ЧЕКАЙТЕ, а спробуйте зараз!

Ціна одної пачки 150 таблеток \$15.00, а якщо хочете для свого приятеля, тоді дві пачки тільки — \$25.00. Пийміть зараз долуучуюч чек або Money Order на адресу:

THE MILLER CO., INC.
Dpt. 41
790 Broad Street Newark, N.J.

For Sale

На продаж з великою втратою **РІД БОНГАЛ**.
18 De Luxe мебел. катеджі, баєні, вел. зала, город до забави, власник відходить на пенсію. Шлемо умови — без посередника. Писати (прошу по-англійськи):
AARON KATES
KERHONKSON, N. Y.

Д. ГУМЕННА ДІТИ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ
IV-18 том
Ціна \$2.50
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N.J.

FUNERAL DIRECTORS

Theodore WOLINNIN, Inc.
Директор
Похоронного Заведення
123 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. (9)
Tel.: 5-1437
СОЛІДНА ОБСЛУГА.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ЦИПА І ЧЕСНА.
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey.
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
IRVINGTON, N. J.
ESsex 5-5555

Петро ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ.
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ.

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 5243. Смерть тубільця!

ТАРЗАН ВІДПОВІДАЄ НА ЗАПИТАННЯ: "ТАРЗАН, ЧОМУ ТУБІЛЬЦЬ НЕ ЖИВІТЬ?"

ТАРЗАН СХОВАВСЯ В КУЩАХ, СПОДІВАЮЧИСЯ ЯКИ ЗА ПРИГІННИМ, ПОЧУВШИ СТОГІН АГОНІЇ!

ВІН ПОБІГ, ЩОБ ДІЗНАТИСЯ, ЩО СТАЛОСЯ, І ЗІ ЗДУМАННЯМ ПОБАВИ, ЩО ЧОЛОВІК ДОБРОВІЛЬНО ВІДОВАВ СОБІ ЖИТТЯ!